

856.

Auhlnnat88

370 269.

1

Thurix, Ferd.

758.

Auhinnatöö

370269

TARTU ÜLIKOOI.

1 - NOV. 1932

No. _____

Auhinnatoo
"mare"

1. del. 1932. Sammenlæst
København a. h. m. & d. d. 1932.
A. h. m. & d. d. 1932. Ferdinand Kuik (W. K.)
A. h. m. & d. d. 1932.

2 nov. 32

290.

Valimisvastased sünteod.

1A

~~2628.~~

D/371141

Sisukord.

	lhn.
Eessõna - - - - -	3.
Ajalooline areng - - - - -	5.
I Üldine ülevaade - - - - -	5.
II Valimisseadused Eesti iseseisvuse ajal - -	8.
1. Seadusandlise koja valimisseadused - -	9.
2. Omavalitsuste valimisseadused - - -	14.
3. Kriminaalseadustikud - - - - -	18.
Valimisvastased sünteod kehtivates seadustes -	21.
I Allikad - - - - -	21.
II Klassifikatsioon - - - - -	22.
III Valimise vabaduse kaitse - - - - -	24.
1. Valimise propaganda kaitse - - - - -	24.
2. Hääleõigusliku kodaniku petmine - -	27.
valimiste mõjutamise sihiga - - - -	
3. Valimistoimingu taxistamine - - -	29.
IV Legaliteedi rikked - - - - -	31.
1. Häältega kaubitsemine - - - - -	31.
2. Valimispettus - - - - -	33.
V Valimissundus - - - - -	35.
Tarvitatud kirjandus - - - - -	37.

Essõna.

Juriidiline kirjandus on meil leidnud vähe viljelemist. Rügi noor iga, oma teadusmeeste vähesus ja kitsad majanduslikud võimalused on olnud siin nii minevikus kui ka olevikuski pidurdavaks teguriks. Valimisvastaste süütegude kohta meie sellepärast oma juriidilises kirjanduses midagi ei leia. Selle küsimuse uurimine on uudismaa, mis loodetavasti alles tulevikus leiab käsitlemist.

Oma alljärgnevas töös püüan pöörduda peamiselt Eesti iseseisvuse algse seadusandlusega, kuna muide aine liigse laialivalgumise tõttu kannataks ta põhjalikum käsitus. Seda teema püüan õigustab ka asjaolu, et teiste maade valimisvastaste süütegude laimamatuslikkus käsitlemiseks puudub meie raamatukogudes vastav kirjandus. Üksikud saksa- ja vene

keelsed tööd selleltalalt võimaldaksid ainult mingi kompilatsiooni loomist, mille aga isesisvat uurimist üriku alusel. Ka püüdnud käesolev töö ainult neid valimisi, kus hääleõiguslikud kodanikud teostavad hääletamise teel riigivõimu^{*1}. Välja jäävad seega valimised, mis kannavad eraõiguslikku laadi nagu valimised aktsiaühinguis, kiriku kogudusis jne. või avalisõiguslikes ühinguis nagu kutseasutustest kodade ja vähemusrühmade autonoomsete asutiste valimised. Ekainitud vaatlusringi piiramine on tarvilik seepärast, et kaks viimast liiki valimisi on, võrreldes esimesega, hoopis erineva ilme ja vähema tähtsusega. Tavaliselt mõeldaksegi valimisvastaste süütegude all seadusandlike kaja ja omavalitsuste valimisi nagu näeme seda Liszt'i (lhm. 554), M. E. Mayer'i (lhm. 373), Sello, Freudenthali j. t. töis.

Olles teadlik töö õige piiratud ulatusest ja võimalikkudest püüdnud loodan, et ta süisni suudab vähemalgi määral mul seda

* Põhis. § 27.

sooti jäetud ala arendada. Et töö lugemisel seaduse tekst oleks kättesaadavam, siis on tarvilikud paragrahvid eesti aegtest seadustest koostatud rakete suurde tabeli ja lisatud tööjuurde.

Ajalooline areng.

I Üldine ülevaade.

Juba antiik Kreeka ja Rooma tunneb valimist, kui riigiorganite püstitamise vahendit. Valimistel oli aga väikene tähtsus, sest iga kodanik võttis riigi juhtimisest ise rahvakoosolekul vahenditult osa. Ainult üks jagu riigi funktsioonest pidi eriliste organite kaudu sündima millised rahvakoosolekud valiti. Riigi juhtimise tsentrumina seisis kõikidest kodanikest või valitsevast klassist koosnev rahvakoosolek. Säärane olukord oli muidugi mõeldav ainult ruumiliselt piiratud linnriigis. Hiljem tõrjuti Roomas rahvakoosolek, kui riigi pääorgan, senati poolt kõvale. Viimane koosnes pää-

asjalikult rahvaosolekuil valitud endisist ametnikest ja oli tühest puunia sõjast kuni kodu-sõjani tähtsaim riigiorgan.

Tuistsuguse arengu tegi valimine läbi Germa-nias. Ka siin oli ürgajal vabadest meestest koos-nev rahvaosolek juhtivaks riigiorganiks nagu seda Tacitus teatab. Feodaalrügis tõrjutakse valimine, kui riigiorganite püstitamise vahend, täiesti kõvale. Rügi juhtimisest võtab nüüd ainult kuningas oma truudusvahetorras seis-vate vasallidega osa. 13. sajandil tõstab linna-de arenemine Euroopa rüvides valimise, kui riigiorganite püstitamise vahendi, jälle esiplaa-nile. Arenema hakkab nüüd ka üksikute rah-varlasside poolt valitud esindus. See muutus teib Inglismaal, kus Heinrich III kutsus igast vrahvokonnast rüütelkonna esindajad ja üksikute linnade saadikuid valitsusvõimude teostamisest osa võtma. Prantsusmaal oli kol-mas seisus kuni suure prantsuse revolutsioo-nini aadli ja vaimulikkude kõval täiesti

valitsemisest eemale tõrjutud. 1789 aastast peale tõuseb aga just siin valitud rahvaesinduse tähtsus. Prantsusmaalt rahvaesinduse idee tungib koos valimise, kui riigiorganite püstitamise abinõuga, pea kõrvikesse riikidesse.

Vaadeldes praeguse Eesti Vabariigi pindalal valimiste arenemist, siis leiame, et juba vanal ajal tundis külanõukondades vanemate valimist. Ka leidub andmeid (Läti Hindrexi kroonika) selle kohta, et teatud juhtudel on tulnud rahvaesindajad kokku Raekülla (Reige küla), et valida ühist sõjaväe juhti. Säärane olukord kestis kuni sakslaste maale tulekuni, mil riigielu hakkas juhtima vööras võim. Endiste rahvakoosolekute asemele astuvad avalikuks elu juhtima piiskopid, ordumeister ja Põhja-Eestis Taani kuningas oma vasallidega. Feodalistlik riigikord tõrjub nüüd valimise, kui riigiorganite püstitamise vahendi, meie maalt pea täiesti kõrvale. Ainult linnades püsib veel valimise tähtsus, sest siin valitakse linna valitsemist juhtiv raekogu suure gilde poolt.

Järgneva Poola, Rootsi ja Venemägi valitsemise ajal püsib valimine ainult aadli esindustes. Alles 1905 aasta järele, mil Vene keisrriik absoluutlikult korrald lähed üle konstitutsioonilisele leiab rahva osavõtt valitud esinduse vaudu riigijuhtimisest aset. Siit pääle tun-
neme juba kaht vene ajast pärit olevat seadus-
andlise-koja valimisseadust. Üks neist on an-
tud 1905 ja teine 1907-dal aastal.

Eesti Vabariigi tekkimisega algab uus periood. Demokraatlik riiginord tõstab va-
limise, kui riigiorganite püstitamise vahendi,
aunohale. Kuna see ajajärk on meile läh-
dane ja ta saavutised võige tähtsamad, siis
peatume ta juures pikemalt.

II Valimisseadused Eesti iseseisvuse ajast.
Ajaloolise ülevaate andmisel valimisvastastest
süütegudest meie seadustes vaatleme eraldi sea-
dusandlise koja ja omavalitsuste valimisseadusi
ning kriminaalseadustikke. See võimaldab.

meile parema ülevaate, kuna jälgime sel teel eraldi kolme koonis lahku mineva seadusegrupi pidevat arengut.

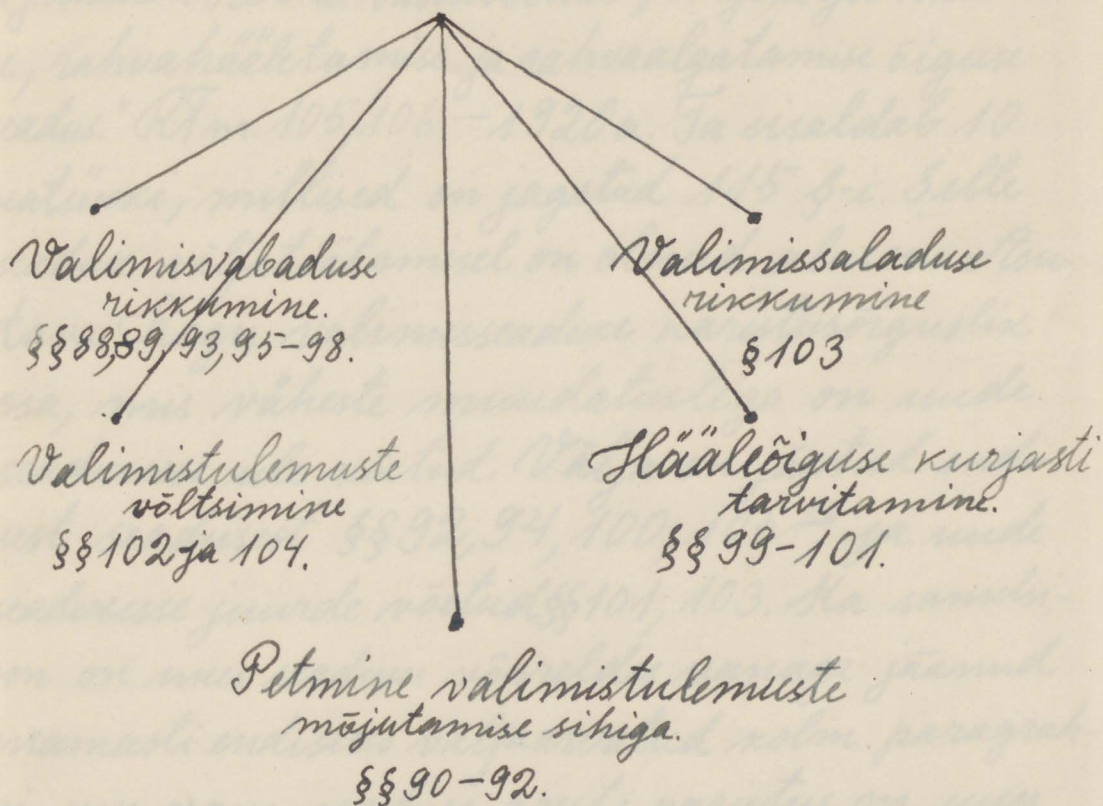
1. Seadusandlise koha valimisseadused.

Sendega puutume esimest korda Eesti Vabariigi pindalal kokku 11 detsembril 1905 aastal, millise seaduse põhjal valiti Vene I ja II-me riigivolikogu. Hiljem järgneb talle teine valimisseadus (3 juunil 1907a.), milline jääb ka viimaseks enne iseseisva Eesti loomist.

Uue demokraatliku riigi sündimine teeb hädavajalikuks kiire korras rahvaesinduse kokkutsumise riigi konstitutsiooni väljatöötamiseks. Kui valmibki Maapäeva poolt vastuõetud ja Riigi Teatajas nr. 2 ja 3 — 1918a. ilmunud „Eesti Asutava kogu valimisseadus. Mainitud seadus jaguneb 10-ness peatükki ja sisaldab 113 paragrahvi. Meid huvitava küsimuse seisukohalt omavad tähtsuse I peatükist §1, II-sest ptk-st §5² ja IX peatükk terveni. §1-es seatakse ülesse Asutava Kogu valimiste üldpõhimõtted s.o. valimised

toimetatakse ülevõetud, ühesuguse, salajase ja otsu-
kohuse hääletamise teel. Hilisemaist riigikogu
valimise, rahvahääletamise ja rahvalgatamise sea-
dusist, me enam seda paragrahvi ei leia, kuna
ta on võetud ülesse meie põhiseadusesse. Ptk. II-sest
§ 5² sisaldab valimisvastaste süütegude puhul
määratavat lisakaristust valimisõigusest ilma-
jätmise näol kolme aasta jooksul peale karis-
tusaja lõppu. See lisakaristus esineb eranditult
kõrgisest seadusandlike koja ja omavalitsuste
valimisseadustes, kusjuures sanntsioongi püsib
alati ühtlasena. Valimisvastaste süütegude
käsitamisele on pühendatud IX peatükki terve-
ni. Esimesed 17 paragrahvi käsitlevad siin
üksikuid süütegude lünke, millised võiksime
klassifitseerida viide suuremasse gruppi.
Välja jääb siit ainult § 94, mis käsitleb vai-
mlikkude seadusevastast mõjutamist vali-
jaisse jumalateenistuse ajal või otsekohe peale
seda kirikus või mõnes teises jumalateenis-
tuses määratud ruumis

Valimisvastased süüteod.

Hiilisemad E. Asutava Kogu valimisseaduse parandused ja täiendused (R.S. nr. 9, 10, 13, 14-1919a) jätab tema karistusõigusliku osa muutmata.

Võrreldes seda seadust tema karistusõiguslikes osas endise Vene riigivolikogu valimisseaduse vastavate normidega (V. 88 § 328¹⁻⁷) siis leiame neis palju ühist, kuigi E. Asutava Kogu vali-

21. X. 1918

RT 524-1918 5201

misseeduse vastav osa on palju täielikum.

Järgmisena ilmub Eesti Asutava Kogu poolt 2. juunil 1920 a. vastuvõetud „Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise õiguse seadus.“ RT nr. 105/106 – 1920 a. Ta sisaldab 10 peatükki, millised on jagatud 115 §-i. Selle seaduse väljatöötamisel on olnud alusena Asutava Kogu valimisseaduse karistusõigusliku osa, mis väheste muudatustega on uude seadusesse üle võetud. Välja on jäetud endisest seadusest §§ 92, 94, 100, 105^{1,2}, ja uude seadusesse juurde võetud §§ 101, 103. Ka samuti on on uues seaduses võrreldes vanaga jäänud enamasti endiselt väljaarvatud kolm paragrahvi, kus vana seaduse aresti karistus on uues asendatud vangistusega. 1920 aasta Riigikogu valimisseadus oli põhisseadust väljatöötavalt komisjonilt kiires korras valmistatud, mille tõttu on seletatar ta karistusõigusliku osa peaaegu täieline kopeerimine E. Asutava Kogu valimisseadusest. Maksima pandi uus valimis-

seadus eri seadlusega, mis ilmus RT. nr 113/114-1920

Texib viie aastane vahelaeg enne kui ilmub
 rehtiv valimisseadus. Rehtiva seaduse valimis-
 vastaste süütegude osa läheb eelmistest tublisti
 lahku. Välja on jäetud eestkätt need paragrah-
 vid, milliseid suudavad asendada ~~kriminaal~~
 seadustiku teised paragrahvid nagu näitaks RT nr
 1920 a. ilmunud valimisseaduse § 94-s leiduv
 allkirja võltsimise juhus. Hilisemaist muu-
 datusist väärib eriti tähelepanu RT nr. 50-
 -1931 aastal ilmunud „Riigikogu valimise,
 rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse
 muutmise seadus.“ Viimases tehakse hääle-
 õiguslikkudele kodanikkudele kohustuslikuks
 osavõtmine rahvahääletamisest põhiseaduse
 muutmise puhul. Senini hääletamissundus
 ulpoolmainitud valimisseadustes ei esi-
 nud, kuigi teda juba rehtivas Riigikogu vali-
 misseaduse Eelnõu § 37-das ette oli nähtud.
 Riigikogu selle Eelnõu teisel lugemisel 12
 veebruaril 1926 aastal kustutas hääletamis-
 sunduse.

2. Omaavalitsuste valimisseadused.

Eesti iseseisvuse ajal esinevad meil nelja liiki omaavalitsusiüksusi n. o. maakonnad, linnad, alevid ja vallad. Maakomavalitsusiüksused on neist kõige nooremad, kuna teised kolm olid olemas juba Vene keiserrügi valitsuse ajal.

Vallaomavalitsused kutsuti ellu peaaegu pärisorjuse lõpetamist jäädus algusaega mõisnikkude järelevalve alla. 1866 aasta seadusega vabanevad nad sellest eestkostmisest ja kujunevad nüüd tõelisteks rahvaomavalitsusiüksuseks.

Esimene määruse vallaomavalitsusasutiste kohta Eesti iseseisvuse ajast leiame RT nr. 4-1919, milline on vastu võetud Eesti Ajutise Valitsuse poolt 20-I-19. Selle määruse §2 näeb ette, et valimisi toimetatakse 15 juulil 1917 aastal Maanõukogu (ehkapäeva) poolt antud ja endise „Eesti Kubernangu Ajalehe“ lisas 10 aug. 1917 a. (nr 32) väljakuulutatud vallanõukogude valimismääruste põhjal. Hiljem muudetakse Ajutise Valitsuse poolt Eestimaa Kubernangu

ajalehe lisas ilmunud vallanõukogude valimiste määruste §5 ja pannakse maksma lisakaristus valimisvastaste süütegude puhul peale karistusaja lõppu kolmeaastase valimisõigusest ilmajätmise näol. Järgmine vallavolikogude valimisi korraldav seadus ilmub RT nr. 26-1921. Karistusõigusliku osa moodustab siin §5² ja §64.

Kuist esimene näeb ette lisakaristuse valimisvastaste süütegude puhul hääleõigusest ilmajätmisega kolme aasta jooksul peale karistusaaja lõppu, kuna teine võtab vallanõukogude valimiste vabaduse, õiguse ja korralikkuse rikkumisel vastutusele võtmise aluseks Rügikogu valimisseaduse RT nr. 105/106-1920 §§ 91-100.

Pikema vahetaja järele ilmub RT nr. 97-1926a. kehtiv „Vallavolikogude valimiste ja vallavolikogude ning vallavalitsuste korraldamise seadus“ Ka kehtiv seadus sisaldab ainult kaks paragrahvi, mis käsitlevad karistusõigusliku osa. Esimene neist s.o. §5² vastab täielikult eelmise seaduse §5²-le, kuna teine s.o. §62 vastab eelmise

seaduse § 64-le. Vahe viimase kahe paragrahvi vahel seisab ainult selles, et kehtivas seaduses on alusena võetud karistused, mis ette nähtud kehtivas Riigikoogu valimisseaduse §§ 104-113.

Maavolikogude valimisi käsitavaid seadusi liiname juha eelpool mainitud asjaolude tõttu alles Eesti iseseisvuse ajast. Esimene neist s.o., Seadus maakonnakoogude valimise kohta" ilmus R.T. nr. 147/148-1920a. Ta sisaldab karistusõiguslikus osas kõigile meie valimisseadusile oma lisakaristuse (§ 7) ja võtab ^{§ 69-104} valimisvastaste süütegude käsitlemisel alusena Vesk § 328¹⁻² (1912 a. järg)

Kehtiv „Maavolikogude valimise seadus" ilmus R.T. nr. 100-1926a. Oma karistusõiguslikes osas võtab ta alusena kehtiva Riigikoogu valimisseaduse §§ 104-113.

Alevivolikogude valimise kohta liiname esimese Eesti aegse seaduse R.T. nr. 147/148-1920, milles alevivolikogude valimistel võetakse tarvitusele Vene ajutise valitsuse poolt 15 juulil 1917 a. vastu võetud aleviseadus ühes muudatus-

tega, mis vabariigi valitsuselt 16 sept. 1920 a. vastu võetud seaduses linnavolikogude valimiste kohta ette nähtud. Viimases rakendatakse valimissastaste süütegude puhul VRS § 328¹ - § 328².

Kehtiv „Alevivolikogude valimise seadus ilmub R.T. nr. 92-1926 a. Selle seaduse § 1 näeb ette, et kõigis Eesti Vabariigi alevites maksavad linnavolikogude valimise seaduse (R.T. nr. 84-1926 §§ 4-62) mündatustega, et igalpool sõna „linn“ asemel tarvitatakse sõna „alev“. Kehtivas linnavolikogude valimisseaduses on omakorda võetud valimisvastaste süütegude puhul aluseks kehtiva Rügikogu valimisseaduse §§ 104-113.

Linnavolikogude valimiste kohta leiame Eesti iseseisvuse ajast esimesena Ajutise Valitsuse määruse R.T. nr. 14-1919, milles võetakse valimiste toimendamisel aluseks Vene Ajutise Valitsuse poolt 15 apr. ja 3 juunil 1917 a. antud määrused. Uue normina tuleks juurde ainult lisakaristus valimisvastaste süütegude puhul hääleõigusest ilmajätmise näol kolme aasta jooksul peale karistusaja lõppu.

Esimene seadus linnavolinogude valimiste kohta ilmub aasta hiljem R.T. nr. 147/148-1920, kus karistusõiguslik osa jääb andiseks. Kehtiv linnavolinogude valimisseadus ilmub suurema vahetaja järele s.o. 1926 aastal R.T. nr. 84-das. Ta sisaldab tsivilise lisakaristuse paragrahvi (§7) ja võtab §54-das valimisvastaste süütegude puhul alusks kehtiva Riiginogu valimisseaduse §§104-113.

Jälgides omavalitsuste valimiste seaduste arenemist panime tähele kaht iseloomulikku joont: 1. Kõik need valimisseadused sisaldavad valimisvastaste süütegude puhul lisakaristust häälõigusest ilmajätmise näol kolme aasta jooksul peale karistusaja lõppu. 2. Kõnde valimisvastaste süütegude puhul tuli rakendada alati mõne seadusandlise koja valimisvastaste süütegusid käsitavaid norme.

3. Kriminaalseadustikud.

Kehtivas kriminaal seadustikus* leiduvaid valimisvastaste süütegusid käsitavaid norme

* Уголовный кодекс о наказаниях Уголовных и Управительных (по Типог. 1912г.).

meie rakendada enam ei saa, sest ühes Vene riigi-
valikogu ja dummaga on kadunud ka nende normide
rakendamise alus. Veks alguses valimisvastasteid
süütegusid üldse ei tundnud. Alles pööle 1905
aasta, mil Venes absolutistlik monarhia andis
aset konstitutsioonilisele tuli 11 det. 1905 a. il-
munud valimisseaduse jaoks luua ka vastav karis-
tusõiguslik normistix. Viimane lüideti Veks-ss
eri peatükina, mis sisaldas ainult ühe alajaotus-
tega paragrahvi. See oli aluseks ka Eesti Jäseisru-
se saavutamise järel loodud omavalitsuste va-
limisvastaste süütegude käsitlemisel esimeste aas-
tate jaoksul.

Veks-ss, mis mil ka osaliselt maksab ei
ei leia me üldse valimisvastasteid süütegusid
käsitlevat osa, kuna sellers ta väljatöötamise
ajal polnud mingit tarvet.

Jäöks üle veel peatuda Eesti meel krimi-
naalseadustikul, millise kehtima panex on
mil lähematel aastatel ette näha. VKrS-ks
asuti väljatöötama Rügikogu sellerschase otsuse

põhjal 29. juulist 1921a. Aluseks võeti MKS, kus valimisvastaste süütegude püüdmise tõttu jälgiti Riigikogu valimisseaduse vastavat osa.

Eelkava ja Eelnõu valimisvastaste süütegusid käsitava peatüki väljatöötamisel võeti aluseks Riigikogu valimisseadus §§ 91-108 (R.F. nr. 105/106-1920)

Välja on jäetud Riigikogu valimisseaduse §§ 91, 93, 94, 99, 101, 103, 105-108 kas osaliselt või täielikult. Põhjendused selle kohta leiame Eelnõus toodud motiividest. Muudatusi on ette võetud veel §§ 98-103-es. Kogu valimisvastaste süüteod on süstematiseeritud ja koondatud kuude paragrahvi. Erinevusi Eelkava ja Eelnõu valimisvastasteid süütegusid käsitavas osa vahel on õige vähe.

Suurema muutatus osaliselt on saanud Eelnõus ainult Eelkava § 104. Märksa suuremaid lahku minekuid sisaldab R.F. nr. 56-1929a. ilmunud MKS-u vastav osa võrreldult Eelkava ja Eelnõuga. Viimastest väljajäetud valimispropaganda kaitses ja kandidaadi isiku kohta vale teadete avaldamise juhused on MKS-kuu jälle sisse võetud.

Lähedalt sarnane on MKrS-u valimisvastastid süüteguuid käsitar osa kehtiva Riiginogu valimise seaduse vastavale osale. Laknuminexuid on ainult samutsioones ja kehtiva valimisseaduse §111 ning MKrS-u §105 dispositsiooni vahel. Ka on MKrS-s juurde võetud omavalitsuste valimised.

Valimisvastased süüteod kehtivates seadustes.

I Allikad.

Allikateks meie valimisvastaste süütegude käsitamisel viis järgmist seadust:

1. "Riiginogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seadus" R. I. nr. 16-1926,
ja selle muutmise seadus R. I. nr. 50-1931.
2. "Vallavolikogude valimise ja vallavolikogude ning vallavalitsuste korraldamise seadus" R. I. nr. 97-1926.
3. "Maavolikogude valimise seadus" R. I. nr. 100-1926.
4. "Alevivolikogude valimise seadus" R. I. nr. 92-1926

5. „Linnavolikogude valimise seadus“ R. I. nr. 84-1926.

Kuna kehtivad omavalitsuste valimise seadused ei sisalda iseseisvat karistusnormistikuks vaid võtavad valimisvastaste süütegude käsitlemisel aluseks kehtiva Rügikogu valimisseaduse vastavad paragrahvid, siis tuleb meil lähemalt peatuda ainult viimase juures. Ka puudub meil praegu kehtivais üldkriminaal seadustikes s. o. VKS-ses ja UKS-ses rakendamiskõlbulix valimisvastaste süütegude osa. UKr.S. aga pole veel kehtima hakanud.

II Klassifikatsioon.

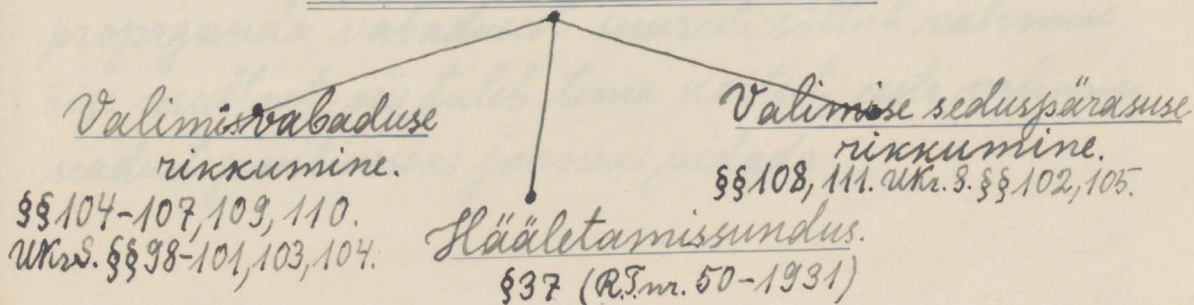
Enne kehtiva seaduse üksikute paragrahvide sisulisele arutamisele asumist grupeerime nad ülevaatlikkuse mõttes. Kaunis tabava valimisvastaste süütegude klassifikatsiooni leiame prantsuse literatuuris*, kus üksinud deliktid on jaotatud objektiviitset vajavaid omadusi silmas pidades kolme rühma. Esimesse kuulub valimisvabaduse, teisse valimispuhtuse ja kolmandasse valimisseaduslikkuse viitset.

Valimisvabadus seisab hääletamisest hoidumisi-

* M. E. Mayer, „Angriffe auf das polit. Wahl u. Stimmrecht“ S. 277.

ses, hääle andmises ja tema vabas, tahtetsustamisele vastavas ~~m~~õttes äraandmises. Puhtus on võltsimisest vaba hääletamine. Legaalne on säärane hääletamine, mis põhi- ja haldusõigustele seadustele või korraldustele, millised hääleõigust ja hääletamiskorda määravad, vastab." — See jaotus, kuigi teoreetiliselt põhjendatud, ei sobi aluseks meie valimisvastaste süütegude klassifitseerimisele, sest et üksinud paragrahvid kaitsevad harilikult enam kui ühte neist omadusist. Näiteks häältega kaubitsemine, korduvalt või vale nime all valimistest osavõtmine ^{kuulub} nii valimispuhtuse kui ka legaalsuse rike hulka. Meie seaduste klassifitseerimisel pean seepärast sobivamaks hääletamispuhtuse põhimõtte välja jätmist ja hääletamissundust kui delikti sui generis vaatlemist.

Valimisvastased süüteod.

III Valimise vabaduse kaitse.

1. Valimise propaganda kaitse.

§§ 104, 109. UKrS §§ 98, 103.

Selle osa viimine valimisvabaduse kaitse alla pole otseselt järeldatav eelpoolantud valimise ja hääletamise vabaduse definitsioonist, milles on kõnet ainult valija hääleõiguse tarvitamise vabadusest. Laiendades seda mõistet nii, et temasse kuuluks ka legaalse valimistoimingute sooritamise vabaduse kaitse, siis saame tema alla viia ka valimispropaganda ja valimisbüroode kaitse. Viimane seisukoht näib olevatki õigem.

Eesti seadusandluses on valimispropaganda kaitse leidnud küllaldast tähelepanu võrreldes välismaa seadustega. Siis kehtivas Rüginoogu valimise seaduses kui ka UKrS-s moodustab ta tervelt veerand vastavast normistinnust. Kuna valimispropaganda vabadusest suuresti sõltub valimise õige resultaat, siis tuleb tema kaitset eesti valimise seaduste positiivseks jooneks pidada.

Kaitse ulatus.

Valimispropaganda kaitse territoriaalse ulatuse määrab kindlaks MeS3-se üldosa ja ajalise ulatuse §112 interpreteerimine, mille põhjal valimispropaganda võib saada erilise kaitse osaliseks ainult kuus kuud enne valimiste esimest päeva. Sisulise ulatuse määravad §§104, 109. Kust §104-das leiab ka kaitset avalikult ülespandud valimiste või rahvahääletamise

üleskutsed,

teadaanded,

nimekirjad;

kihutustööd tegeva organis. pärast olev kirjandus, ja §109-das seaduspärane kihutustöö tegemine. §104-das kutsub esile kahtlust sõnade „avalikult ülespandud“ tõlgitsemine. Tõenäoline on, et selle all ei tule mõista mitte „avalikult või mult“ või „kõikide nähes“ ülespanemist vaid „seaduselt lubatud viisil“. Samas paragrahvis jääb selgusetu ka, kas ta annab kaitset kihutustööd tegeva organisatsiooni pärast olevale kirjandusele üldse või ta valmiskihutustööks määratud

kirjandusele. Esimesel juhul jääb meile arusaamatuks, miks seaduseandja just valimise ajal riigihaldust erilise kaitse alla seab.

Vaadeldes välismaa seadusi näeme siis valimispropaganda kaitset palju pündulikumalt korraldatuna. Siin leiab saksa seadustes valimispropaganda kaitset 23 mai seadusega 1923 aastal. Kaitse osaliseks saavad valimise puhul korraldatud koosolekud, rongikäigud ja teadaanded (Kundgebungen). V. e. S.-s leiame ainult valimiseelsete koosolekute kaitse (§ 328⁴). Meie § 104-le suuresti sarnaneva normi leiame Prantsusmaal 29 juulil 1881 aastal antud seaduse artikkel 17-da näol.

Sanksiooniks

on § 104-dal arest või rahatrahi kuni 50.000 sendini. UKrS-us arest kuni kuus kuud või rahatrahi 500 kroonini. Prantsuse artikkel 17 näeb ette ainult rahatrahi 5-15 frangini kvalifitseerides tegu ametniku osavõtul, määrates siis karistuseks kuni kuue ajalise vangistuse.

§ 109-dal on sanktsiooniks vangimaja või arest. UKrS-us vangimaja kuni ühe aastani (§ 103.)

* Kuna kõigis meie valimisseadustes leidub val. vast. süütegudega kaasas käiv lisakaristus 3a. joonul h. õigusest ilmajätmise näol, siis tede ühegi sanktsiooni vaatlusel ei ole siin nimetat.

2. Stääleõigusliku kodaniku petmine
valimiste mõjutamise sihiga.

§§ 105, 107 ÜKS §§ 99, 101.

§ 105 käsitleb kandidaadi isiku ja selle nimekirja esitanud organis. kaitset vale teadete avaldamise vastu. See kaitse algab nimekirjade esitamise silmapilgust ja lõpeb valimiste viimase päevaga, mil need teated ei saa enam avaldada mõju valimistulemustele. Kõne kriminaal seadustiku Eelnõust oli see paragrahv välja jäetud. Väljajätmise motiivina nimetati sõna „vale teade“ liiga laialdast tõlgitsemise võimalust ja, et ta kooskõlas Eelnõu § 487-ga on ainult siis karistatav, kui see häbistava teo kohta käib. Viimasel juhul on aga § 407-de sanktsioon isegi küllalt tugev. See seisukoht ei leidnud Riiginõukogu poolehoidu ja § 99 väeti ÜKS-ku. Nähtavasti pole seaduseandja mitte nüüri arvestanud kandidaadi isiku ja ta organis. au jaluleseadmisega kui selle delikti

mõjuga vale valimistulemuse tekitamisel.

Välismaa seadustes leiame sarnase delikti olemas-
olu Prantsusmaal (art. 4), Inglismaal (6-VI-1895a.
seaduse art. 1.) ja Staalias (1882a. seaduse art. 91). VtS-
ja saksa kriminaalseadustikus me seda kaitset ei
leia.

§107 sisaldab hääleõigusliku kodaniku kaitset
petmise vastu valimiste puhul. Selle paragrahvi
dispositsioon sisaldab endas ka §105-das toodud
kaitse. Milliseid juhtumeid meil §107-das petmi-
se all mõeldud on sellele ehk annab natuke sel-
gust VKrS-u ümber^{koos}ramiskomisjoni motiivid.
Selles loetakse mõeldavate juhtumena üles: 1) kui
pettuse abil kaldutas allkirja andme, hääletama
või valida oma tahtmise vastu või tühiselt na-
gu näiteks kirjaoskametule vale sedeli andmine,
soovitades mitteeadlikul valijal oma nime se-
delile kirjutada j.t. sarnased juhtum. VtS-es ja
saksa krim. seadustikus ega ka teistes välismaa
seadusis me sellele otseselt vastavat paragrahvi
ei leia. Sveisits ja Taanis leidub küll valimiste

* A. Jõäär „Kriminaalseadustik“ — 1929, lk. 89.

puhul etletulev pettuse delint, kuid siin ei ole ta sihitud valija vastu vaid haareb endasse hääleõigusele hääletamise, valimistulemuste vältsimise j.t. sarnased juhud

Sanksioon.

§105-da (UKrS-u §99) järele tabab süüdlasi kuni kuue kuune vangistus. Inglise seadus (art.1) näeb siin ette rahatrahvi kuni 100 £ ja valimisõiguse kaotust 5-ks aastaks. §107 sanksioonina esineb vangistus.

3. Valimistoimingu taxistamine.

§§106, 110 (UKrS. §§100, 104)

Sellesse ossa paigutame nii hääleõigusliku kodaniku valimisõiguse teostamise vabadust ja valimise korraldamise vabadust kaitsevad paragrahvid.

§106-das peituvad hääleõigusliku kodaniku valimisõiguse vaba teostamise taxistamise delinti leiame väikese variatsioonidega pea kõikides välismaa seadustes nagu sakse (§107), prantsuse (seadus 28-III-1895 a. art. 139) j.t. kriminaal seadused.

Ka Veks § 328¹ käsitleb seda delinti ühes kvalifitseerivate juhustega.

§ 110-das käsitletust leidev valimise ^{vaba} korraldamist ja läbiviimist kaitsvat normi meie välismaa seadustes enam nii laialdaselt ei kohta. Ta puudub saksa krim. seadustikus, kuna Veks-ses talle ligikaudu vastab § 328⁴. Sama delint leiab käsitletust veel Prantsusmaal (art. 41, 45-47), kuid palju kasnistlinnimal viisil, samuti Itaalias (seadus 1882 aastast art. 93), Bulgarias (krim. seadustiku art. 128) j. m.

Sanktsiooniks

§ 106-dal on parandusmaja kuni kolme aastani, milline UKrS-us § 100 on asendatud vangistusega.

Katse on mõlemis karistatav. Veks-es § 328¹ on tühim 4-8 kuud, kvalifitseeritud juhusel 8 kuust kuni 1 a. 4 kuuni ja kõrvalkaristusena riigiametnikele fakultatiivselt ametist tagandamine. Saksa krim. seaduses (§ 107) vangistus 6 kuust kuni 5 aastani tühim. Inglismaal (1884 a. seadus) kuni ühe aasta vangistust või rahatraku 100 £-ni.

§110-me sanktsioonina esineb parandusmaja (UKrS-us vangimaja) kuni kolme aastani ja kvalifitseeritud juhusel, kui osavõtjaks on mitu sõjariis-
tus isikut sunnitoos kuni kahe aastani. Katses on
karistatav. VeSS-e §328⁴, mis selmisele ligikaudu
vastab, näeb ette $\frac{1}{2}$ -2 aastase aresti ühes eesõrguste
kaotusega. Kvalifitseeriv juhus on sama mis mürgi
ja karistus sel juhul 4-6 aastane arest ühes kõigi
eesõrguste kaotusega. Itaalias (1882 art. 93) tabab
süüdlast vangistus kuni kuni kahe aastani ja
rahatraku kuni 5000 liirini.

IV Legaliteedi rikked.

1. Häältega kaubitsimine. (Wahlbestechung).

§108 UKrS. §102.

See delikt on üks sagedamini ette tulev, mille
tõttu tema vastu on võideldud juba vanas antiis-
ilmas. Kui varemalt kui ka tänapäeva seadused
pole suutnud saavutada suuremaid tulemusi
häältega kaubitsimise kõrvaldamisel. Kõrgis
kultuurmaades esineb see delikt kriminaalvõi

valimisseadusis. Neid jagab Max Ernst Mayer
kahete rühma. Esimesse paigutab ta riigid, milliste
seadusis üleastumist loetakse täitumaks poolte
korralduste järel (Saksa, Austria, Taani j.t.) ning teisse
need, milliste seadusis aktiivset ja passiivset hää-
lega kaubitsemist, kui iseseisvaid delinte vaadel-
dakse. Viimane seisukoht esineb uuemates sea-
dustes (Sveitsi Eelnõu, Austria Eelnõu j.t.)

§ 108 interpreteerimisel tuleb vaadelda hääle
ostj^{id} ja müüki kui kahete iseseisvat delinti.
Esimene on neist puht poliitilise eesmärgiga s.o.
ta sihib valimistulemuste mõjutamisele, kuna
teine delint tekitab ainult hääleõigusliku koda-
miku passiivsusest poliitilise elu vastu. Tasu peab
seisma mingis ainelises või isiklikes kasus, mitte
üldsuse hüve lubamises, millest hääleõigusliku
kodaniku ainult kui selle ühiskonna liige osa
saab. Tähtis pole aga sugugi kas ostja teeb seda
oma rahaga või kellegi teise ülesandel. Aktiivse
poolte karistamiseks aitab juba tasu lubamine
või pakutamine. Teisel seisukohal asub siin samas

kriminaalseadustik. Seda võib lugeda üheks tema
 prunduseks. Ta näeb teo kordasaatmist päale vas-
 tastikuse korvuseppe saavutamist, kuid siis on juba
 mõlemad pooled huvitatud karistuse kartusel selle
 varjamisest. Passiivse poole lubamine oma häält
 minna pole senini karistatav, kui ta selle eest talle
 pole saanud. Väheon tähtsust sel asjaolul, kas
 hääleõiguslik kodanik ka tõesti lubatud viisil
 hääletas või mitte. Selle kohta tähendab Freu-
 denthal väga õieti, et hääle minna suhtes on
 meil tegemist moraalse kohustusega, mis sarnaneb
 naturaalse võlga koormatud võlgnikule.

Sanktsiooniks

häältega kaubitsemisel on vängimaja karistus
 nii aktiivse kui passiivse poole suhtes. VKS-ses
 on 2-8 kuud türmi, millega fakultatiivselt
 käib kaasas hääleõigusest ilma jätmine.

2. Valimispettus.

§111 UKrS. §105

Kehtiva seaduse paragrahvi ei sarnane siin
 mitte täielikult UKrS-u §105-le. Viimases

on dispositiooniks vale nime all või korduvalt samast valimisest osavõtmine, kuna kehtivas seaduses, süüa juurde tuleks üldlauseline, kuid kahjuks väga ebamäärane valimiste moonutamise delikt. Sõna „moonutama“ tähendus on vastavalt üsti õrgekeelsuse sõnaraamatu järele vastav sõna „muutmisele“. Seege mahuvad selle delikti alla kõik valimisvõttesed süüüted, mis otseselt või kaudselt valimisi muudavad.

Paljudes riikides leidub valimispettuse kohta mitu paragrahvi, kus katsutakse lugeda üles kõiki võimalikke juhtumeid. Kuid n. n. kasuistlikud seaduste grupid on esindatud Prantsuse, Belgia ja Inglise poolt, kuna teised Saksa, Suitsi, Norra ja Hollandi poolt. Kasuistlikel seadusil on see pahe, et süü seaduseandja kõiki võimalikke juhtumeid tulevikus süüski ette ei näe ja neid seadusi mitte juhtumete esile tulemisel muutama ja parandama peab. Kelle oma kehtivat seadust ei saa täiel määral kasuistlikkude hulka lugeda dispositiooni teise osa laialdase mahu tõttu.

Kehtivas seaduses on samuti olnud parandusma-
ja mitte üle kolme aasta, kuna UKr. S. on see vähen-
datud vangimajale mitte üle ühe aasta. NeS. S. -s
3 nädalast kolme kuuni ja saksa krim. seadustikus
ühest nädalast kolme aastani vangistus on näh-
tud.

V Valimissundus.

Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgata-
mise seaduse muutmise seadus 12-VI-1931. RTr. 50-1931.

§37-das leiduv valimissundus ei moodusta õieti
mingit iseseisvat delikti rühma vaid sisaldab eneses
valimise rabaduse kaitse kitsendamist seadusandlisel
teel. Kehtima hakkas ta meil alles hiljuti 1926.a.
Riigikogu valimise seaduse täiendusena ainult piire-
tud ulatuses. Eimelt on meil hääletamisest osavõt-
mine sunduslik ainult E. V. Põhisseaduse §88 alusel
ette nähtud põhisseaduse muutmise eelnõude vastu
võtmisel. Seadusandlisel teel on hääletamissundus
teostatud veel Belgias kuid meist palju laiemas
ulatuses ja võtab oma alla kõik poliitilised vali-
mised.

Sanktsioonina

on ette nähtud rahatrahv kümni viie kroonini.

UKr.S-us meie seda delikti üldse ei leia. Belgias
on samuti rahatrahv, mis tõuseb retsitüüvi pu-
hul ja muutub ^{kümni} kümne aastaseks valimise ja
avalikkudele ametitele nimetamise õiguse
kaotamiseks.

Tarvitatud kirjandus.

Frank, Reinhard „Das Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich“ — 1925a.

Freudenthal, Berth. „Die Wahlbestechung“ — 1896a.

Jõeäär, A. „Kriminaalseadustik“ — 1929a.

Liszt-Schmidt „Strafrecht“ — 1927a.

Mayer, Max Ernst „Verbrechen und Vergehen in Beziehung auf die Ausübung staatsbürgerlicher Rechte“ — Vergleichende Darstellung des deutschen und ausländischen Strafrechts; Band I — 1906a.

Parik, J. „Kodaniku käsiraamat“ II — 1913a.

Sello, Friedrich-Wilhelm „Der Schutz der öffentlichen Wahlen nach dem Reichsstrafgesetzbuch“ (§§ 107-109) — 1908a.

1. Seadus linnavolikogude valimiste kohta. RT nr. 147/148-1920.	4. Seadus alevivolikogude valimiste kohta. RT nr. 147/148-1920.	3. Seadus maakonnakõrvalduste valimise kohta. RT nr. 147/148-1920.	1. Linnavolikogude valimise seadus. RT nr. 84-1926a.	4. Alevivolikogude valimise seadus. RT nr. 92-1926a.
1. Linnavolikogude valimisi toimetatakse 15 aprillil ja 3 juunil 1917a. Vene Ajutise Valitsuse poolt antud ja valitsuse seaduste ja korralduste kogu nr. nr. 95 ja 143-1917a. väljakulutatud ajutiste määruste põhjal allpool tehtud muudatustega. §55 pannakse järjekorras kuni maksimaalselt osavõtmise õiguse kaotavad ära... 2) kes siinõudlaseks määratud..., misama teades, mille sihts Riigikogu ja omavalitsus-asutuste valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise vabaduse ja õige korra rikumine, — kolme aasta jooksul peale karistusaaja lõppu.	1. Alevivolikogude valimisi toimetatakse 15 juunil 1917a. Vene Ajutise Valitsuse poolt antud ja valitsuse seaduste ja korralduste kogu nr. 187-1917a. väljakulutatud aleviseaduse järele, selle seaduse kohta muudatusi vastavalt taristusele võttes mis vabariigi valitsuse poolt 6 septembril 1920a. vastuõetud seaduses linnavolikogude valimiste kohta ette nähtud	2. Hääleõigusest §5. Hääleõigusest jäävad ilma... 2) kes siinõudlaseks määratud..., misama teades, mille sihts Riigikogu ja omavalitsus-asutuste valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise vabaduse ja õige korra rikumine, — kolme aasta jooksul peale karistusaaja lõppu. 9. Valimisvabaduse õige korra kindlustamisest. §69. Isikud, kes siinõudlaseks määratud on tegude toimepanemiseks, mille sihts on maakonnakõrvalduste valimiste vabadusest ja korraldusest rikuda, võetakse vastutusele kaalakohtu sead. §328¹ ja 328² põhjal (1912a. järg.) (v. tabel nr.)	II Hääleõigusest. §7. Hääleõigusest jäävad ilma... 2) kes siinõudlaseks määratud..., misama Riigikogu ja omavalitsus-asutuste valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise kohta käivate määruste rikumises, — kolme aasta jooksul pärast karistusaaja lõppu. VIII Valimiste vabaduse ja korra kindlustamine. §54. Karistused, mis ette nähtud Riigikogu valimise rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse §510¹ ja 113 on täiel määral maksavad ka linnavolikogude valimiste puhul kordusaadatud, eelpooltähtendatud seaduse paragrahvides loetletud süütegude kohta. X Lõppmäärused. §63. Käesoleva seaduse jõusseastumiseega kaotavad maksimaalselt: 1) Vene Ajutise Valitsuse linnavolikogude valimise seadus (seadl. ja valit. sead. korrald. kogu nr. nr. 95 ja 143-1917a.); 2) 6 septembri 1920a. linnavolikogude valimise seadus (R.T. nr. 147/148-1920a.); 3) 11 det. 1920a. linnavolikogude valimise seaduse muutmise seadus (R.T. nr. 219/220-1920a.) ja 4) 31 detsembril 1920a. linnavolikogude valimise seaduse muutmise seadus (R.T. nr. 3-1921a.)	§1. Kõigis Eesti vabariigi alevites maksavad alevivolikogu valimistel linnavolikogude valimise seaduse (R.T. nr. 84-1926a §§4-62) muudatustega, et linnavolikogude valimise seaduses leiduvad sõnad: „linn“, „linnavolikogu“, „linnavalitsus“, „linnanõukogu“, tulevad vastavalt lugeda: „alev“, „alevivolikogu“, „alevivalitsus“, „alevikohtu“. §4. Käesoleva seaduse jõusseastumiseega kaotavad maksimaalselt: 1) Vene Ajutise Valitsuse aleviseaduse §§16-55 ja §84. teine lõige (seadl. ja korrald. kogu nr. 187-1917a.); 2) 6 sept. 1920a. seadus alevivolikogude valimise kohta (R.T. nr. 147/148-1920a.); 3) 19 okt. 1923a. aleviseaduse muutmise seadus (R.T. nr. 123-1923a.).

1. ^a	2. ^a	2. ^b	2. ^c	3. ^a
Aj. Val. poolt 4-III-19a vastu- tud määrus. Linnavalitsuse vali- miste kohta. RT nr. 17-1919. §2. Valimisi toimetatakse 15 aprillil ja 3 juunil 1917. a. Vene Ajutise Valitsuse poolt an- tud ja valitsuse seaduste ja korralduste kogu nr. nr. 95 ja 143-1917a. väljakulutatud määruste põhjal, allpool teh- tud muudatustega. 4. §5. pandakse järgmisel kujul maksma: Valimi- se õigusest jäävad ilma: 2) kes süüdlasena mõistetud ... niisama tegudes, mille sihiks seaduslike ja omavalit- suse asutuste valimise vaba- dus ja õiguse rikkumine, — — kolme aasta jooksul peale karistuse lõppu.	8. Aj. Val. poolt 20-I-19. a. vastu- tud määrus. Valla omavalitsus- te asutuste valimiste kohta RT nr. 4-1919. Valimisi toimetatakse 15 juunil. 1917a. khaanõu- kogu (khaapäeva) poolt an- tud ja endise Eestimaa Ru- bermanni ajalehe lisas 10 aug. 1917. a. nr. 32 välja- kulutatud vallanõuko- gude valimiste määruste põhjal. Aj. Val. poolt 29-I-1919a vastu- võetud määrus. RT nr. 7-1919. khaanõukogu (khaapäeva) poolt antud ja endise Eestimaa Kubermangu ajalehe lisas 10 aug. 1917a. nr. 32 välja- kulutatud vallanõuko- gude valimiste määruste §5 järgmi- selt muuta: Valimise õigusest jäävad ilma: 2) kes süüdlasena mõistetud ... niisama tegudes, mille sihiks seadusandlike ja oma- valitsusasutuste, valimise va- baduse ja õiguse rikkumine, kolme aasta jooksul peale karistuse lõppu;	Vallavalitsuskogude valimise seadus. RT nr. 26-1921. 2. Hääleõigusest. §5. Hääleõigusest jäävad ilma: ... 2) kes süüdi mõistetud ... niisama tegudes, mille sihtis Riigikogu valimiste ja oma- valitsus-asutuste, rahva- hääletamise ja rahvaalgata- mise vabaduse ja õige korra rikkumine, — — kolme aasta jooksul peale karistuse lõppu. 9. Valimise vabaduse ja õige korra kindlustamisest. §54. Iseend, kes süüdi on tegude toimepanemises, mil- le sihtis on vallanõuko- gude valimiste vabadust, õigust ja korraldust rikkuda, võetakse vastutusele Riigi- kogu valimise seaduse §§ 91-100 põhjal (Riigi Teataja nr. 105/106-1920)	Vallavalitsuskogude valimise ja valla- valitsuskogude ning vallavalitsuste kor- raldamise seadus. RT nr. 97-1926. II Hääleõigus. §5. Hääleõigusest jäävad ilma: ... 2) kes süüdlasena mõistetud ... niisama Riigi- kogu ja omavalitsuse asutus- te valimiste, rahvahääleta- mise ja rahvaalgatamise kohta käivate määruste rikkumises, — kolme aasta jooksul pä- rast karistuse lõppu. VIII Valimise vabaduse ja korra kindlustamine §62. Karistused, mis ette nähtud Riigikogu va- limise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse §§ 104-113, on täiel mää- ral maksavad ka vallavoli- kogude valimiste puhul kordasandatud allpool tähen- datud seaduse paragrahvide loetletud sündetude kohta. XII Lõppmäärused. §88. Käesoleva seaduse maksimaalse summa koostavad maksuse 1) 4 ap- rilli 1921a. seadus vallavoli- kogude valimise kohta (R.T. nr. 26-1921a.) ja 2) Eestimaa koolivalitsuse ajutise korralduse §§ 26-33 (R.T. nr. 6-1918a.)	Maavalitsuskogude valimise seadus. RT nr. 100-1926a. II Hääleõigus §5 Hääleõigusest jäävad ilma: ... 2) kes süüdlasena mõistetud ... niisama Riigikogu ja omavalitsuse asu- tuste valimiste, rahvahääle- tamise ja rahvaalgatamise kohta käivate määruste rikkumises, — kolme aasta jooksul pärast karistuse lõppu. VIII Valimise vabaduse ja korra kindlustamine §63. Karistused, mis ette nähtud Riigikogu vali- mise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse §§ 104-113, on täiel mää- ral maksavad ka maavoli- kogude valimiste puhul kor- dasandatud, allpool tähen- datud seaduse paragrahvide loetletud sündetude kohta. XI Lõppmäärused. §75. Käesoleva seaduse jõe- sestamisega koostavad maksuse: 1) 6. septembri 1920. a seadus maakonna- nõukogude valimise kohta (R.T. nr. 147/148-1920. a.), 2) 26. oktoobri 1920a seadus maa- konnakhaanõukogude valimise seaduse muutmise ja täien- damise kohta (R.T. nr. 187/188- 1920. a.), 3) 11 detsembri 1920a. maakonnakhaanõukogude valimi- se seaduse muutmise seadus (R.T. nr. 219/220-1920. a.), 4) 24. märtsi 1926a. maakonnakhaanõu- kogude valimise seaduse täi- endamise seadus (R.T. nr. 30- 1926. a.)

§ 93. Kes süüdlane valimise eel-
sete koosolekute, mis nende va-
lijate organisatsioonide poolt
korraldavad, kes kandidati-
de nimekirjad sisse andnud, või
Asutava Kogu valimiskomisjo-
ni tegevuse tähistamises vägivalle-
te, ähvarduste, valitsusvõimu
kurjaste tarvitamise või korvatus-
te sünnitamise, seda karistatakse

vangimaja
heitmise

Kui sama tegu mitme sõjariis-
tus isiku poolt korda saadetak-
se ja selle tagajärjel tähendatud
koosolekute ja komisjonide tegevus
seisma jääb, siis karistatakse süü-
last:

parandusmaja
heitmise

§ 94. Võimuliku isikut, kes juma-
lateenistuse ajal või otsuse pärast
seda, kirikus või mõnes teises ju-
malateenistuses määratud rünnis
kõnepidamise, kirjatööde laialilada-
mise või teisel teel Asutava
Kogu valimiste peale mõju kat-
sub avaldada, karistatakse:

vangimaja
heitmise

§ 95. Kes süüdlane selle isiku va-
limise õiguse vaba teostamise täis-
tamises, kellel Asutava Kogu vali-
mistest osavõtmise õigus, isiku kallal
vägivaldakaristamise, karistatava
ähvarduse, petmise, valitsuse võimu
kurjaste tarvitamise või (ühenduse
võimaluste kinnipidamise) või
majandusliku ärarippumise
võidu, seda karistatakse

vangimaja
heitmise

§ 96. Kes süüdlane valijale
Asutava Kogu valimise õiguse
teostamise tähistamises, korvatus-
te tähtsuse, hirmutamise või
ühenduse võimaluste kinnipide-
mise vaudu, seda karistatakse:

parandusmaja
heitmise

§ 97. Kes süüdlane valimiste õig-
lase toimetamise tähistamises
jaotamise valimiskomisjonide
rühmides, vägivaldtegevuste, ähvar-
duste, korvatus- ja valimise nime-
kirjade, sedelite või kastide rik-
kumise või valimiskomisjonide
liikmete kallal vägivaldtegevuste
vaudu, seda karistatakse:

parandusmaja
heitmise

Kui sama tegu mitme sõ-
jariistus isiku poolt on korda
saadetakse ja selle tagajärjel
valimised mitte korda ei rei-
nud minna, siis karistatakse
süüdlast:

sunnitööga
mitte üle
kolme aasta
Süüteoatse
on karistatav

§ 98. Kes süüdlane valimise-
eelse kihutustöö tegemises rühmi-
des, milles valimisi toimetata-
se, korvatusrühmades valimiste
toimetamise ajal või valimise-
komisjonide esistujate valimise
rühmist lahusse võtmine vastu-
tõrjumises, seda karistatakse:

arestiga

§ 99. Kes süüdlane valija peale
mõju avaldamises, et ta Asutava
Kogu valimistest eemale hoiaks
või teataval viisil valimistest osa

vangimaja
heitmise

§ 95. Kes süüdlane valimise või
rahvahääletamise eelsete koosolekute
või Riigikogu juhatuses ringkonna ko-
mittee või jaotamise komisjoni
tegevuse tähistamises vägivalle-
te, ähvarduste, valitsusvõimu
kurjaste tarvitamise või korvatus-
te sünnitamise, seda karis-
tatakse

vangistusega

Kui sama tegu mitme sõjariis-
tus isiku poolt korda saadetak-
se ja selle tagajärjel tähendatud
koosolekute ja asutuste tegevus
seisma jääb, karistatakse
süüdlast

parandusmaja
heitmise

§

§ 96. Kes süüdlane selle kodani-
ku valimise või hääletamise õiguse
vaba teostamise tähistamises, kel os-
võtmise õigus Riigikogu valimistest
või rahvahääletamisest, sarnase
kodaniku kallal vägivald karista-
mises, karistatava ähvarduse, petmise,
valitsusvõimu kurjaste tarvitami-
se või majandusliku ärarippu-
muse vaudu, seda karistatakse

vangistusega

§ 97. Kes süüdlane hääleõigus-
liku kodaniku seadusliku valimise
või rahvahääletamise õiguse tähistamises
korvatus- ja hirmutamise või läbikäimistunde
kinnipidamise vaudu, seda
karistatakse

parandusmaja
heitmise

§ 98. Kes süüdlane valimise või rah-
vahääletamise õige korda toimetami-
se tähistamises jaotamise komisjoni
rühmides vägivaldtegevuste, kor-
vatus- ja hääleõiguslike kodanike
nimekirjade, valimise või hääletami-
sedelite või kastide rikumise või kom-
isjonide liikete kallal vägivaldtegevuste
vaudu, seda karistatakse

parandusmaja
heitmise

Kui sama tegu mitme sõjariis-
tus isiku poolt on korda saadetak-
se ja selle tagajärjel hääletamine
mitte korda ei võinud minna,
karistatakse süüdlast

sunnitööga
mitte üle
kolme aasta
Süüteoatse
on karistatav

§ 99. Kes süüdlane valimise või
rahvahääletamise eelsete kihutustöö
tegemises rühmides, kus hääletamist
toimetatakse, korvatusrühmades hääle-
tamise ajal või komisjoni esistu-
hääletamise rühmist lahusse
võtmine vastutõrjumises, seda
karistatakse

arestiga

§ 100. Kes süüdlane hääleõigusliku
kodaniku peale mõju avaldamises, et
ta Riigikogu valimistest või rahvahääle-
tamisest eemale hoiduks või teataval viisil

vangistusega

§ 106. Süüdlast hääleõigusliku
kodaniku rahvaalgatamise, rahva-
hääletamise või Riigikogu valimi-
se vaba õiguse teostamise tähis-
tamises vägivaldaga isiku kallal,
karistatava ähvardusega, võimu
kuritarvitusega või majandus-
liku ärarippumise vaudu,
karistatakse

parandusma-
jaga mitte üle
kolme aasta

Katse on
karistatav

§ 110. Süüdlast rahvaalgata-
mise, rahvahääletamise või
Riigikogu valimiste korraldamise
või läbiviimise tähistamises
vägivaldaga isiku kallal, karis-
tatava ähvardusega või võimu
kuritarvitusega, karistatakse

parandusmaja
mitte üle
kolme aasta

Katse on
karistatav

Kui sama tegu mitme sõja-
riistus isiku poolt korda saa-
deti, karistatakse süüdlast

sunnitööga
mitte üle
kolme aasta

§ 108. Süüdlast hääleõiguslikule
kodanikule või tema perekonnaliik-
sile või isikule teataval viisil
mõju avaldamises, et ta Riigikogu
valimistest või rahvahääletamisest
eemale hoiduks või teataval viisil

vangimajaga

Besti Asutava Kogu valimisseadus. RT nr. 2 ja 3 - 1918 a.	Rüiginogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise õiguse seadus. RT nr. 105/106 - 1920 a.	Rüiginogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seadus. RT nr. 16 - 1926.
2 peatükki. Valimise õigusest. § 5 ² Valimise õigusest jäävad ilma, kes siinõlaseks mõistetud ..., misama tegudes, mille sihiks seadusandlike ja omavalitsuse asutuste valimise vabaduse ja õigluse rikkumine, - kolme aasta jooksul peale karistuse lõppu.	2 peatükki. Hääleõigusest. § 4 ² Kes siinõlaseks mõistetud ..., misama tegudes, mille sihiks rüiginogu ja omavalitsuse asutuste valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise vabaduse ja õige korra rikkumine, - ...	2 peatükki. Hääleõigus. § 4 ² Kes siinõlaseks mõistetud ..., misama Rüiginogu ja omavalitsuse asutuste valimise ja rahvahääletamise ja rahvaalgatamise kohta käivate määruste rikkumises, - ...
9 ptk. Valimise vabaduse ja õigluse kindlustamisest. § 88. Kes siinõllane avalikult ülespandud valimise ülesannet, teadaannete või nimekirjade, mis nende valijate riikmade poolt välja läinud, kes Asutava Kogu valimistel kandidaatide nimekirjad on sisse andnud, omavalitselises mahavõtmises, katvirebimises, kinnimistmises või muutmises, seda karistatakse:	9 ptk. Hääletamise ja valimise vabaduse ja õige korra kindlustamisest. § 91. Kes siinõllane avalikult ülespandud valimise või rahvahääletamise teaduskutsete, teadaannete või nimekirjade omavalitselises mahavõtmises, katvirebimises, kinnimistmises või muutmises, seda karistatakse:	9 ptk. Siinõllad Rüiginogu valimise, rahvaalgatamise ja rahvahääletamise vabaduse ja õige korra kindlustamisest. § 104. Siinõllast avalikult ülespandud valimise või rahvahääletamise ülesannet, teadaannete või nimekirjade omavalitselises mahavõtmises, katvirebimises, kinnimistmises või muutmises või riiklustööd tegeva organisatsiooni järelt oleva kirjanduse hävitamises või rikkumises, karistatakse:
§ 89. Kes siinõllane omavalitselises ülesandgemises rikkumises, mis valimise eelse riiklustöö tarvis määratud ja mis valijate riikmade poolt on, kes kandidaatide nimekirja sisse andnud, või valimise riiklustööks määratud ja selle kohase organisatsiooni järelt oleva kirjanduse hävitamises ehk rikkumises või nende isikute, kes selle organisatsiooni nimel tegevad, ähvardamises ehk nende vastu vägivaldla tarvitamises, seda karistatakse:	§ 92. Kes siinõllane omavalitselises ülesandgemises rikkumises, mis määratud valimis või rahvahääletamise eelse riiklustöö tarvis riiklustööd tegeva organisatsiooni järelt oleva kirjanduse hävitamises või rikkumises, nende isikute ähvardamises või nende vastu vägivaldla tarvitamises, kes selle organisatsiooni nimel tegevad, seda karistatakse:	§ 109 Siinõllast rahvaalgatamise, rahvahääletamise või Rüiginogu valimise seadusepärase riiklustöö tarvitselises vägivaldla isiku kallal, karistatakse ähvardusega, võimu kuritarvitusega või majanduslikku ärrapõlvuse kaudu karistatakse:
§ 90. Kes siinõllane teadupärast valelikkude teadete avaldamises nende faulide kohta, mis kandidadi isikusse ehk eraelusse puutuvad, tema või tema esitatud organisatsiooni vastu usalduse hävitamise või teiste kandidaatide läbivõtmise sihiga, seda karistatakse:	§ 93. Kes siinõllane teadupärast valelikkude avaldamises, mis kandidaadi isikusse ehk eraelusse puutuvad, tema või tema esitatud organisatsiooni vastu usalduse hävitamise või teiste kandidaatide valimise läbivõtmise sihiga, seda karistatakse:	§ 105 Siinõllast selles, et tema kandidaatide nimekirjade esitamise silmapilgust rüiginogu valimise lõpuni teadvalt avaldas valelikkude, mis kandidaadi isikusse või tema eraelusse puutuvad, või selle organisatsiooni vastu on sihtitud, selle nimekirjas kandidaat esitatud ja millel olid tarvis, on nende usalduse hävitamine, seda karistatakse:
§ 91. Kes siinõllane kandidadi teadaandmise võltsimises või ümbertegemises, mis paragra. 38. põhjal nõutakse ja mille kandidaat oma nõusolemist Asutava Kogu valimise hääletamisest osavõtta loobumiseks käesoleva kandidadi nimekirja järel avaldab, seda karistatakse:	§ 94. Kes siinõllane kandidadi teadaandmise võltsimises või ümbertegemises, mis § 36 põhjal nõutakse ja mille kandidaat oma nõusolemist avaldab ennast Rüiginogu valimise hääletamisest osavõtta loobumiseks käesoleva kandidaatide nimekirja järel, seda karistatakse:	§ 106 Siinõllast selles, et tema kandidaatide nimekirjade esitamise silmapilgust rüiginogu valimise lõpuni teadvalt avaldas valelikkude, mis kandidaadi isikusse või tema eraelusse puutuvad, või selle organisatsiooni vastu on sihtitud, selle nimekirjas kandidaat esitatud ja millel olid tarvis, on nende usalduse hävitamine, seda karistatakse:
§ 92. Kes siinõllane teadupärast valelikkude kandidaatide nimekirjade ja teadupärast võltsitud valimisealsete laialihotamises, seda karistatakse:	§ 95. Kes siinõllane teadupärast valelikkude kandidaatide nimekirjade ja teadupärast võltsitud valimisealsete laialihotamises, seda karistatakse:	§ 107 Siinõllast selles, et tema kandidaatide nimekirjade esitamise silmapilgust rüiginogu valimise lõpuni teadvalt avaldas valelikkude, mis kandidaadi isikusse või tema eraelusse puutuvad, või selle organisatsiooni vastu on sihtitud, selle nimekirjas kandidaat esitatud ja millel olid tarvis, on nende usalduse hävitamine, seda karistatakse:

võtaks, selleni hääletamisest osa-
võtjale või tema perekonnaliikmele
ainelist ehk isikulist tasu andes
seda karistatakse.

Sama karistuse osaliseks langeb
valija, kes selles paragr. (99) tähen-
datud sihiga ainelist ehk muud
isikulist tasu nõuab või vastu võtab.

§ 100. Kes siinõdlane valijate kos-
titamises selle sihiga, et neid
Asutava Kogu valimistel enese
või teiste kasuks hääletamiseks
pöördä, seda karistatakse:

arestiga.

§ 101. Kes siinõdlane Asutava
Kogu valimistel hääletami-
sest osavõtmises teades, et tal
selleni õigus ei pündub, või kui ta
selle kaotanud on, seda karistatakse:

arestiga

Sama karistuse osaliseks langeb
siinõdlane, kes Asutava Kogu vali-
mistel enam kui üks kord hää-
letamisest osa võtab, olgu si mit-
mes valimise jaorannas, või
teise isiku asemel, olgu si tema
palve peale.

§ 102. Kes siinõdlane hääletamise
lõppotsuse meeliga moonuta-
mises valimisesdelite äraandmi-
se, ütlelugemise ehk väljakuluta-
mise juures äraantud valimisesde-
lite ehk valimisajade meeliga rik-
kumises või ära võtmises seadusväs-
tase valimisesdelite juurdelisa-
mises või valimisajade siin
muutmises, seda karistatakse:

parandusma-
jaga
heitmise-
ga
mitte üle
kolme aasta

§ 103. Kes siinõdlane Asutava
Kogu valimiste hääletamise
saladuse seadusvastase avalda-
mises, seda karistatakse arestiga.

arestiga

§ 104. Valimise komisjoni liige
või ametnik, kes siinõdlane Asu-
tava Kogu valimise seaduse meeliga
rikkumises, et seega valimise otsuse
peale ühe ehk teise kandidaadi
nimetada või kandidaadi kasuks mõ-
ju avaldada, seda karistatakse,
kui sarnane suurema karistuse
alla ei väi.

arestiga

§ 105. Peale nendes paragrahvides
nimetatud karistuste on kohitud
õigus siinõdlast mõista:

1) nende tegude kordasaatmi-
sel mis §§ 89, 91, 93, 95, 96, 97, 99,
100 ja 104 tähendatud, valimise
õiguse kaotamiseks seadusandlis-
tel ja omavalitsuse- asutuste
valimistel kuni ühe aasta peksul,
kohtuotsuse muutmise arvestes.

2) nende tegude kordasaatmisel mis
§§ 90, 95, 99, 100 ja 102. tähendatud,
rahatrabi-
mitte üle
kolme tuhande
rubla

3) nende tegude kordasaatmisel
mis §§ 89, 92, 93, 95, 99, 100 ja 104. täh-
datud, kui siinõdlane ametnik on,
ametist
tagandmisele.

neist osa võtaks, selleni hääleta-
misest osavõtjale või tema perekonna-
liikmele ainelist või isikulist
tasu andes, seda karistatakse

Sama karistuse osaliseks langeb
hääleõiguslin kodanik, kes selles
(100) paragr. tähendatud sihiga ainelist
ehk muud isikulist tasu vastu võtab.

§ 102. Kes siinõdlane Riiginogu
hääletamisel või rahvahääleta-
misel hääletamisest osavõtmises
teades, et tal seks õigus pündub,
seda karistatakse

vangistusega.

Sama karistuse osaliseks lan-
geb siinõdlane, kes enam kui
üks-kord Riiginogu valimis-
test või rahvahääletamisest
hääletamise kaudu osa võt-
nud.

§ 104. Kes siinõdlane hääletamise
lõppotsuse meeliga moonutamises
või hääletamisesdelite andmise, ütle-
lugemise või väljakulutamise juures
tehtud valimise või hääletamise
aktide meeliga rikkumises või
ära võtmises, seadusvastases vali-
mis- või hääletamisesdelite juure-
lisamises, valimis- või hääletamis-
aktide siin muutmises, seda karistatakse.

parandusma-
jaga
heitmise-
ga
mitte üle
kolme aasta

§ 105. Kes siinõdlane Riiginogu
valimiste või rahvahääletamise
saladuse seadusvastase avalda-
mises, seda karistatakse

arestiga

§ 106. Jaoranna komisjoni või
ningkonna komitee liige või ametnik,
kes siinõdlane käesoleva seaduse meeliga
rikkumises, et sellega valimise või
hääletamise otsuse peale mõju
avaldada, seda karistatakse,
kui sarnane tegu suurema
karistuse alla ei väi.

vangistusega

avaldamises, rahvaalgatami-
sest, rahvahääletamisest või Riigi-
kogu valimistest keelduda või
teataval viisil osa võtta, karis-
tatakse

Sama karistuse alla langeb
siinõdlane käesolevas paragrah-
vis tähendatud tasu vastu võt-
mises, kui ta on hääleõiguslin kodanik.

§ 111. Siinõdlast korduvalt
või vale nime all rahva-
algatamisest, rahvahääle-
tamisest või Riiginogu vali-
mistest osavõtmises või
muul viisil rahvaalga-
tamise, rahvahääletami-
se või Riiginogu valimiste
moonutamises, karistatakse.

parandus-
majaga
mitte üle
kolme aasta.

§ 107. Peale nimetatud va-
ristuste on kohitud õigus siinõdlast mõista
ametiist taganda-
misel,

§ 106. Käesolevas (IX) peatükis kirjeldatud määruste jures võetakse tarvitusele 22 märtsi 1903 a. Vene Kaalakohtu seaduse esimene peatükk (Vene Sead. Kogu, XV osa, 1909 a. väljaanne.)

§ 107. Siüüdistamise tõstmise õigus siüüdlaste vastu nendes siüütegudes, mis selles (IX) peatükis nimetatud, on kaugmatapaigustel igal isikul, kellel Asutava Kogu valimistest osavõtmise õigus.

§ 108. Siüüdistamist võib tõsta siüüdlaste vastu nendes siüütegudes, mis §§ 88, 91, 98. ja 103. nimetatud, ainult kolme kuu jooksul peale valimise päeva, siüüdlaste vastu teistes siüütegudes, mis selles (IX) peatükis nimetatud, kuu kuu jooksul.

§ 108. Käesolevas (9.) peatükis ettenähtud määruste jures võetakse tarvitusele 22 märtsi 1903 a. Vene kriminaalseaduse esimene peatükk (V. s. K., XV 1909 a. väljaanne)

§ 109. Siüüdistamise tõstmise õigus käesolevas peatükis ettenähtud siüütegudes on kaugmatapaigustel igal kodanikul, kes hääleõiguslike kodanike nimekirja üles võetud.

§ 110. Siüüdistust võib tõsta siüüdlaste vastu nende siüütegudes, mis §§ 91, 94, 99 ja 105 ettenähtud, kolme kuu jooksul peale Riiginõu valimiste või rahvahääletamise esimest päeva, siüüdlaste vastu teistes siüütegudes käesoleva (9) peatükis järele kuu kuu jooksul pärast tähtajast arvates.

§ 101. Kes siüüdlane rahvahääletamise või rahvaalgatamise nõudmisel teise allkirja võltsimises, seda karistatakse

Võltsimisele avatleja kannab vastutust ainult nõudlaseadatud võltsimise korral.

§ 103. Kes siüüdlane teadlikult vale teadete andmises oma hääleõiguse võtte otstarbega enmast lasta hääleõiguslike kodanike nimekirja üles võtta, seda karistatakse

vangistusega

vangistusega mitte üle kuu kuu

§ 113. Käesolevas peatükis tähendatud siüütegude ajjus tuleb käsitleda N. e. 8. üldosa.

§ 112

§ 112. Siüüdistust võib tõsta siüüdlaste vastu käesoleva peatükis §§ 104.-111. ettenähtud siüütegudes kuu kuu jooksul pärast Riiginõu valimiste või rahvahääletamise esimest päeva.

§ 102. Siüüdlast pettuse abil hääleõigusliku kodaniku kaldutamises rahvaalgatamisel, rahvahääletamisel või Riiginõu valimistel hääletada või palida oma õige tahtmise vastu või tühiselt, karistatakse

vangimajaga

Ashinnatoo
370269
i